

Litteratur - sammenstilling

Master reiselivsledelse, RonnyB

Forfatter/-e	År	Tittel	Utgiver	Type	Beskrivelse innhold	Nøkkelord	Nøkkelord	Nøkkelord	Nøkkelord	
Cohen, Eric	1	1985	The Tourist Guide - the origins, structure and dynamics of a role	Annals of Tourism Research Vol. 12. pp. 5-29 / J. Jafari and Pergamon Press Ltd. 1985	Artikkel	Stifinner vs mentor; fysisk vs mer åndelig. Guiding = flere roller, men 2 kjerne; leder vs mellomledd/formidler, guiden beveger seg mellom i 4 dimensjoner: på ledernivå 1) den instrumentelle og 2) den sosiale, og på mellomleddnivå 3) den interaksjonelle og 4) den kommunikative. Trend mot profesjonalisering; samsvarer med hvor langt utviklet / modent reisemålet er, ref "tourist system" sentralt vs perifert. Indre spenn og dynamikk mellom de ulike kravene og rollene til en guide - tilsvarende eksternt mot gjestene (hvem er sjef?).	NB, merk s 13; den sosiale dim. "moral" spesielt viktig kort varighet!	Ledersfære; instrumentell vs sosial rolle	Mellommannsfære; interaksjon vs kommunikasjon	4 typer: 1) original, 2) animator, 3) tour-leader, 4) professional
Weiler, B., Davis, D.	2	1993	An exploratory investigation into the roles of the nature-based tour leader.	Tourism Management. Butterworth-Heinemann Ltd.	Artikkel	Base Cohen; tilpasset - "Tour Management" (gruppefokus) 1) original guide (organisator), 2) animator (underholder), og "Experience Management" (individfokus) 3) kulturmegler (gruppeleder), 4) profesjonell guide (lærer). Rettet mot turistene og opplevelsen - ikke omgivelsene. Derfor ny modell for å få miljøansvarlig turisme; "Resource Management", 5) motivator og 6) naturmiljøfortolker.	Rolle for å ivareta naturen; 1) rettlede og korrigere, 2) informere, fortolke og bevisstgjøre.	Tanke; teste hos intervjuobjektene hvordan de rangerer disse?	Komplekst yrke med mange roller; opplæring mangelfull, nesten ingen har alle egenskaper.	I hvilken grad kjenner guidene seg igjen i de 6 rollene - og hvordan rangerer de dem?
Reisinger, Y., Steiner, C.	3	2006	Reconceptualising Interpretation: The Role of Tour Guides in Authentic Tourism.	Routledge	Artikkel	Basert på Martin Heidegger; rekonseptualisere begrepet "fortolkning" (interpretation) som en nøkkelfaktor for guider. Autentisk turisme; fra konsum av det ekte og virkelige - til den enkeltes opplevelse som grunnlag for identitet og påkoblehet med verden. Wow...! Tradisjonell forståelse av guiding impliserer en aktiv guide og en passivt mottagende gjest (som ikke selv kan oppnå innsikt av egen kraft). Heideggers filosofi; holistisk verdensbilde, alt henger sammen med alt i et nettverk. Vi kan ikke forstå alt - men vi må være åpne for å fortolke det som ligger foran oss.	Guiden som tilrettelegger for gjestens egen innsikt - men ikke overføring av guidens egen innsikt til dem.	Fortolkning = en oversettelse eller dekodning av omgivelsene.	Fortolkning er en personlig utforskning av ens egen forståelse.	Guidenrollen går over i en "rollemodell" som hjelper gjestene med å finne mening i det de ser og opplever. Viktigst: skal ikke ha alle svar...!
Varley, P., Medway, D.	4	2011	Ecosophy and tourism: Rethinking av mountain resort.	Tourism Management 32 (2011)	Artikkel	Økofilosofisk tilnærming; Arne Næss, samme grunnlag som ANG. Cairngorm Mountain Ltd; endringsprogram for turismen etter at snøen forsvinner. 3 kjerneelementer i økoturismen; 1) naturbasert, 2) læring / transformasjon, 3) bærekraftighet.	"Looking upon it rather than observing from within"; kan det brukes?	Mer meningsfylte opplevelser kan oppnås gjennom naturguider; tilrettelegge for innsikt og forståelse, mentorrolle, transformerende opplevelse.	Heller enn å gjerde inne naturen og observere utenfra - tillat folk å oppleve det innenfra, men styrt, ansvarlig og ansvarlig.	

Røkenes, A., Schumann, S., Rose, J.	5	2015	The Art of guiding in Nature-Based Adventure Tourism - ...	Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism	Artikkel	Hvordan guider bidrar til å skape verdi for gjester. Guiding i gradvis utvikling; 5 dimensjoner i A.T. som forfatterne har avledet: 1) environmental, 2) educational, 3) choreographic, 4) instrumental, 5) relational. Disse 5 spiller inn på guidens handlinger + gjestens handlinger og reaksjoner - og som til slutt påvirker gjestens oppfattede verdi av opplevelsen.	Halvdags-, heldags- og flerdagers. Små grupper 3-7.	Risikostyring og sikkerhet viktig. Moro, men trygt!	Koreografi; øke verdi gjennom å underholde og fortelle - ja, men mer tilfeldig enn planlagt. Potensiale!	Adventure tourism vs naturbaserte opplevelser - ikke synonymt.
Varley, P., Semple, T.	6	2015	Nordic Slow Adventure: Explorations in time and nature.	Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism	Artikkel	Rask vs sakte turisme / opplevelser; ikke et skille per se - det er langs en akse. Moderne AT er pakket, raskt, komprimert, intenst, avkoblet naturen. Slow; tid, passasje, komfort og natur. Ref. ATTA for å oppnå ekte opplevelser; det krever tid og vilje til å koble om, til å la seg rive med og inn. I dagens samfunn, frakoblet naturen; mennesket trenger hjelp for trygg utendørs rekreasjon. "Fast adventure"; enkelt, forutsigbart og komfort - pakkeløsning, balanse mellom puls og sikkerhet. "Slow adventure"; arv, tid, tradisjon, autentisitet - uforutsigbarhet og usikkerhet ok, tid til å føle, kjenne på. Fullt mulig å oppnå nært sivilisasjonen. Påstår ikke at slow er mer autentisk eller ekte - men at det krever en annen tilnærming. Guidens rolle essensiell; ikke bare hard kompetanse, men også myk som hospitality, emosjonell intelligens og tilrettelegger.	ATTA 7 prinsipper for AT; 1) transformasjon, 2) oppdagelse, 3) dyp taknemlighet, 4) engasjement, 5) web of life, 6) the real thing, 7) arv.	Kvalitet foran bekvemmelighet og tid. Motkultur og eskapisme; 1) natur (kontekst), 2) tid, 3) passasje / aktiv el deltagende bevegelse (fysisk og mentalt), 4) komfort (beherse)	NB; Fast adventure - det som tilbys på S; ferdig pakke, raskt, flere aktiviteter ilet komprimert opphold.	Reisen er viktigere enn destinasjonen; hvordan man kommer dit for det å faktisk komme dit. Slow adv. må koble seg på og forplikte seg.
Vold, T.	7	2015	Venner på tur. Naturguiding som relasjonell kunnskap.	Norwegian School of Sports Sciences	Avhandling	Utforske hvordan guida turer blir til i samspill mellom guide og gjest, og spesielt hvilken kunnskap guider får frem i det sosiale samspillet. Naturen som ressurs, guiden som ressursforedler. Opplevelser i naturen er sosialt konstruerte fenomener. NFD 2012; ...opplæring av guider er viktig for kvaliteten... På Svalbard; typisk uformalisert opplæringspraksis, en form for mesterlære; førsteguide vs hjelpeguide. Normalt blant guider å kartlegge gjester før og under tur, for å sikre flyt og unngå problemer; typeforståelser viktig for guidenes utøvelse av jobben. Kommunikasjon essensielt, sammen med rolledeling; før og under turen brukes til å skape en felles visjon av turen, samt forventningsavklaring. Viktig for guidene at gjestene har eierskap til turen; innhold, kvalitet, risiko, m.v.; harmoni, vennskap. Enklere på lengre turer - kortere, eller med mange gjester - er dette verre på. Dette har verdi for begge parter. Underveis på tur; skape interesse og engasjere, ulike teknikker - noen ganger på, andre ganger mer i bakgrunnen. Konklusjon; et dynamisk samspill, "turene blir skapt i og av samhandlingen mellom turister og guider". Dette skjer individuelt, og gjør hver tur til åpne og unike prosjekter.	Trad. 3 aspekter vedr. nasjonal standardisering og sertifisering; 1) risiko, 2) ivarta natur, naturbruk, kultur og kulturminner, 3) nivå på kunnskap lokalhistorie, natur, kultur og samfunn.	Nytt aspekt: Relasjonelle ferdigheter (s.25). Å være flink med folk.	2 veier inn på Svalbard; arktisk biologisk eller friluftsfaglig utdanning.	NB; beskrivelsen er lengre turer, ikke "serieproduserte turer". Med- og samskaping fordrer tid - altså lengre turer. Produktet eksisterer ikke i seg selv, som de korte, intense turene gjør.

Weiler, B., Black, R.	8	2015	The changing face of the tour guide: one-way communicator to coreographer to co-creator of the tourist experience.	Tourism Recreation Research	Artikkel	Om guiden som "experience-broker" - opplevelsesmegler, altså mellompersonen mellom opplevelsesrommet (stedet; naturen) og den som opplever (gjesten). 4 nivåer av mellomledd / meglerrollen; 1) megle fysisk aksess, 2) megle i menneskemøter, 3) megle forståelse, og 4) megle empati.				
Andersen, S., Rolland, C.G.	9	2016	Naturguiding - profesjonalisering eller kommersialisering av friluftslivskompetanse?	UTE	Artikkel	Naturguiderollen ses i sammenheng økoturisme; basis i læringsmotivasjon og ha en læringseffekt - skal være naturbasert, utdannende og fortolkende. Ser friluftslivsfaget i sammenheng med reiselivsfaget og naturforvaltning. Kompetanse = kunnskaper, ferdigheter og holdninger. 3 nivåer; 1) relasjonskompetanse, 2) regel-/ledelseskompetanse, 3) didaktikkkompetanse. Tilrettelegger for opplevelse og læring; guiden kan forsterke dette i møtet mellom gjest og natur. NB: skiller mellom turguide og NATurguide	Opplevelser og opplevelsesprod. som grunnlag for læring i naturen;	Ledelse av grupper i naturen.	Interpretasjon; fortolke det man opplever, sette i kontekst.	Formidling og forvaltning av skånsom ferdsel i naturen.
Johannessen, M.H.	10	2016	Safe Adventures - an ethnographic study of safety and adventure guides in Arctic Norway	UiT Norges Arktiske Universitet	Masteroppgave	Fokus på "adventure tourism" og sikkerhet basert på en etnografisk studie av guider i det arktiske Norge. Stress vs sesong; usikkerhet og varierende grad av opplæring. Systemer for risikostyring og sikkerhet mangelvare hos flere; mangel på sikkerhetskultur. Uforutsigbar jobb - skaper usikkerhet og stress - kan være et sikkerhetsproblem. Guidene må på en tur typisk skifte rolle gjentagende ganger; stifinner, veileder, mentor, formidler, kompis, etc.	Guiden; viktigste faktor for gjestens oppfattelse av sikkerhet og tilfredshet.	Lange dager - dårlig lønn. Sosial arena, som også legger et emosjonelt press på guidene.	Manger på opplæring, sikkerhetsriturer og klare retningslinjer for turene.	Kulturen i virksomheten viktig i et system der formelle krav er fraværende.
Rantala, O., Rokenes, A., Valkonen, J.	11	2016	Is adventure tourism a coherent concept? A review of research approaches on adventure tourism.	Annals of Tourism Research	Artikkel	Debatterer risikoens og spennings rolle i "adventure tourism", som delvis kan sies å tangere naturbasert turisme - men hvor førstnevnte kan sies å ha en større grad av fysisk utfordring ved seg. Risiko og spenning er en større del av adventure-segmentet enn i det naturbaserte reiselivet, i følge forfatterne. Buckley (2012) påstår risiko er en viktig men ikke sentral del i segmentet "adventure tourism". Forfatterne viser til studier og artikler som konkluderer med at adventure-markedet strekker seg langs en akse fra volumnbasert, lavterskel og ekspertledet til de mer dyptpløyende og originale (ekte) opplevelser. Samtidig påpeker de at såkalt "slow adventure" gir muligheter for å kombinere lavterskelopplevelser med mer dyptpløyende opplevelser. Fra guidens og gjestens ståsted				

Wilkens, R. K.	12	2017	Transparent nature guiding: A study on nature guides understanding of and experience with transparent nature guiding.	UiT Norges Arktiske Universitet	Masteroppgave	Viser til Cohens 2 guidetyper; pathfiner og mentor - lede gjennom fysisk terreng vs en mer mental veileder gjennom opplevelsene. Viser til Vold; samskaping av opplevelsen gjennom interaksjonen mellom guide og gjester (relasjonell kompetanse). "Transparent føring". Ærlighet og åpenhet, bringe gjestene inn - men til et visst punkt. Guiden har et objektivt sett større ansvar. Primærårsak for TG: høyne sikkerheten - men også opplevelsen i seg selv, gjennom at risikoen eies av deltagerne og at det bygges et "felles prosjekt".	Turen er et felles ansvar; man må eie utkommet sammen. Et felles prosjekt.	Bruke gjestene som sparringpartnere.	Trening og opplæring.	En usynlig hånd.
Andersen, S., Rolland, C.G.	13	2018	Educated in friluftsliv - working in tourism	Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism	Artikkel	ANG bygd på adventure tourism og friluftsliv. Svalbard; natur- og opplevelsesturer. Nils Faarlund; prinsipper for friluftsliv - hard skills vs rollen som lærer/utdanner. Ferdsel etter evne (og erfaring), turplanlegging i gruppen (før turen), involvere i beslutninger (underveis på turen). Gjennom læring i naturen skal turistene evne å ta vare på naturen. Ses opp mot økoturisme og "slow adventure". 4 analytiske dimensjoner; 1) sikkerhet og hard skills (lære å ta vare på seg selv), 2) sosial tilhørighet (lære sammen), 3) erfaringer og læring, 4) nature awareness. Funn; prinsippene for friluftsliv brukt i kommersiell turisme gir økt opplevelsesverdi og høyere grad av læring. Naturguiden har fleksibiliteten til å håndtere den uforutsigbare naturen, samtidig som hen kan bygge erfaring og opplevelser i tett samspill med gjestene.	Viser til Cohen og Weiler & Davis; en tredje rolle som "motivator for turister til natur- og kulturvennlig turisme".	Vold; samskaping av opplevelsene - i motsetning til guiden som en masseprodusent.	Nature guide vs tour guide; naturguiden har sin base i friluftslivstradisjonen om læring og ivaretagelse.	I oppgaven; hvordan tilrettelegge for læringsutbytte på "masseproduktene"?
Langhelle, S.N.	14	2020	Trengs det ei reguleringsordning for guider i det naturbaserte reiseliv i Noreg?	NMBU	Masteroppgave	Guiden som stifinner, gøy, restrisiko; veiviser - sikkerhetsansvarlig - risikovurdering og -reduksjon.	Kvaliteten vurdert ut fra kundetilfredshet; valuta for pengene. En subjektiv vurdering.	Lokal natur- og kulturkunnskap viktig; formidling, mentor, fortolker, etc.	Det er ingen automatikk i at sertifisering fører til økt kvalitet!	Personlige egenskaper svært viktig - men samtidig må guiden være oppdatert.
JD	15	2021	Forslag til feltsikkerhetsforskrift for Svalbard	JD	Forskriftsforslag	JD og NFD utarbeidet og fremla i 2021 et høringsutkast for feltsikkerhetsforskrift på Svalbard, hvor også krav til sertifisering av guider inngår. Arbeidet med sistnevnte ble gjennom 2022 konkretisert gjennom en prosess ledet av Sysselemesteren, som skal fremlegge det endelige forslaget til guidekrav ila 2023.				

Cheung, Wilson Wai Yin	16	2021	Learning from an Arctic adventure guide. An exploratory study of emotional labour when leading Chinese consumers.	Queen's University	Artikkel	Om det å guide gjester med ulike kulturelle bakgrunner, med et spesielt fokus på kinesiske turistets møte med arktisk opplevelsesturisme. Han vektlegger at "...an Arctic guide has a critical role as a gatekeeper for Arctic Regions." Videre peker han på at mistolkning av kinesiske gjester på tur i arktisk villmark medfører stress og konflikt mellom gjester og lokalbefolkning, men skaper også problemer i forhold til kriseledelse sett opp mot natur- og kulturverdier som ressurs. Guiden har en viktig rolle i kinesiske gjesters forståelse og opplevelse av arktisk natur og samfunn, og ikke minst for å ivareta sikkerheten deres. Kulturforståelse sentralt.				
Løvoll, H.S., Einang, O.	17	2021	Transparent guiding: contributions to theory of nature guide practice	Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism	Artikkel	Åpenhet i lederskap; guiden bruker dette som et verktøy for å lede gjestene. Autentisk lederskap; selvinnsikt, relasjonelle ferdigheter, balansert styring og moralsk refleksjon. I krevende omgivelser er evnen til "transparent guiding" innen kommunikasjon og lederskap avgjørende. Nøklene er 1) å se og 2) å være oppmerksom på og 3) tilnærme seg hhv Natur og Mennesker. Nøkkelferdighet: evne til å kommunisere. Guidene må ha et vidt spekter av ferdigheter for å guide. Kulturforståelse og	Naturbasert; ikke-tilrettelagt terreng, fjerntliggende terreng, vanskelig adkomst.	Praksis 5; 1) bygge tillit for endring, 2) sikkerhet og risikoreduksjon, 3) tilstede-værelse, 4) egentinteresse i aktiviteten, 5) vær og uvær	Det tar år å bygge erfaringsgrunnlag for sikker ferdsel i komplekse omgivelser som er i stadig variasjon.	Konklusjon; Transparent guiding må inn i grunnopplæringen til guidene.
Andersen, T.C.B.	18	2022	Negotiating trade-offs between the environment, sustainability and mass tourism amongst guides on Svalbard	Polar Record	Artikkel	Spennet mellom miljøbevisste guider og konsekvensene av turismeaktiviteten de er en del av, og hvordan de finner måter å navigere i dette spennet på, samt hvordan de "forhandler" mellom ulike trade-offs. "Conflicting ideals" vs trade-offs - både bidrar til ødeleggelse og ivaretagelse. Heltids- og deltids guider; profesjon (fast, frilans og sesong) vs midlertidig jobb (typisk student). Heltidsguiden jobber mer utenfor byen og interagerer med gjestene i naturen, mens deltids jobber mer i og i tilknytning til byen - derfor er risiko og sikkerhet en større del av jobben til førstnevnte.	Ønske; små grupper på lengre turer. Realitet: store grupper på korte turer.	Kvalitet; fokus på det kontrollerbare vs det ikke-kontrollerbare. Forventningsavklaringsring.	Oppfatter uberørt natur, selv om spor av mennesker overalt.	Guiden nøkkelrolle i opplevelsen og forståelsen, og derav også i bærekraftkontekst.
Kirkhus, J.	19	2022	Sikkerhet og regulering i naturbasert reiseliv	UiT Norges Arktiske Universitet	Masteroppgave	Vurdere om sertifisering er veien å gå, gjennom 3 nivåer av sikkerhet; 1) regulering, 2) sikkerhetsstyring og 3) interne regler og prosedyrer. Hvordan kan sertifisering av guider påvirke sikkerheten i naturbasert reiseliv? Sertifisering av guider kan påvirke sikkerheten, men ikke erstatte det systematiske sikkerhetsarbeidet. Løsninger på både individ- og organisasjonsnivå må vurderes.				
Espeland, L.N.	20	2022	Turistevalueringer av Oslo-guider	UiT Norges Arktiske Universitet	Masteroppgave	De mange rollene. "For en guide er kompetansebegrepet tett knyttet opp mot hva en turist ønsker. Kravene til stillingen som Oslo-guide henger tett sammen med hva en turist krever av en guidet tur." Om å samskape en god opplevelse. Teoretisk vs praktisk vs skjønn. 1) kunnskap, 2) kommunikasjonsferdigheter (lære, skape og opprettholde interesse og engasjement, involvere turistene), 3) personlige egenskaper (relasjonelle), 4) organisatorisk.				

Røkenes, A., Andersen, S.	21	2019	Risikostyring og HMS i naturbasert reiseliv - en håndbok	UiT Norges Arktiske Universitet	Håndbok	Hvordan reiselivsbedrifter kan bygge opp et risikostyringsystem som tilfredsstillende norsk HMS-lovgivning. Risiko kan ikke alltid minimaliseres der hvor risiko er en del av produktet, men den kan kontrolleres, reduseres eller aksepteres. Håndboken beskriver et styringsystem, som rammer inn jobben til guiden gjennom f.eks. arbeidstidsplaner, guidemøter, og prosedyrer for møte med gjester. Samtidig er naturen guiden jobber i uforutsigbar, og det samme er gjestene - ergo kan ikke regler og rutiner alene utgjøre sikkerhetssystemet. Guidens evne til å ta ansvar og tenke konsekvens er viktig, og handlingskompetanse til å møte utfordringer må læres og trenes på.	Kompetansekrav: eget kapittel	Evne til å oppfatte enkeltstående risikofaktorer og til å se disse i en helhet.	Gjenkjenne og handle rett ut fra en gitt situasjon.	"Det finnes ikke entydige svar i noen sikkerhetsmanual, bok eller fasit på alle de ulike situasjonene guider vil møte ute i naturen. De beste svarene finnes i den erfaringen guiden har, hennes evne til å se og oppfatte helhetlig en kompleks situasjon og evnen til å fatte riktige beslutninger."
---------------------------	----	------	--	---------------------------------	---------	--	-------------------------------	---	---	--

d